

Preassadieđáhus

Bušeahhtasuoddan: Ruhtadoarjja sámi arkiivaloktemii

Ráđđehus háliida nannet sámi giellabargguid, ja árvala earret eará juolludit 2 miljovna ruvnno prošeaktii, man ulbmil lea sámeziel jietnadeami čálihit teakstan mášinehkiin.

Vuolggasadji dasa lea Sámi arkiivva jietnaarkiivvat, mii lea oassin Arkiivadoaimmahagas.

- Go vuoruhit sámeziel jietnavuorkká, de guhkit áiggi vuollái addá áitojuvvon sámezielaid olbmuid vejolašvuoda gullat iežaset giela ja historjjá. Dan bokte lea maid vejolašvuolta háhkat árbevirolaš máhtu, beroškeahhtá gos oroš. Go ovttasbargat Divvun giellaguovddážiin, de sáhttet veahkehit min mašiinna bokte jorgalit transkriberemiid, mii fas dagaha ahte materiála šaddá olámuddui eanebuidda go dušše sámezielagiidda, dadjá Steinfjell.
- Dát juolludeapmi, mas Sámi arkiiva ovttasbargá Divvun giellaguovddážiin, addá ođđa vejolašvuodaid hálldašit sámi giella- ja kulturdokumentašuvnna, ja oažžut materiála buorebut olámuddui boahhteáiggis. Dál lea mohkkái oažžut lobi guldalit materiála. Šaddá álkít sihke midjiide meannudit áššiid ja maiddái geavaheddjiide, go gávdnet daid gullan ládje sihke jođáneappot ja álkibut, lohka Sámi arkiivva direktveva Inga Márja Steinfjell movttegiid.

Vuoitu goappeš beliide

Sámi arkiiva hálldaša daid stuorimus čoakkáldagaid sámeziel jietnavuorkkás, muhto vásihit ahte leat hástalusat go galgat geavahit materiála. Teknologiija, mainna olámuddui dahká jienaid, ii leat vuos gárvvis, muhto dát bargu addá midjiide juoidá, man vuodul mii sáhttit ovdánahttit dan. Sámi arkiiva ja Arkiivadoaimmahat leat ovdal jođihan pilohtaproševtta, mas barge ahte lullisámeziel jietnavuorká šattai olámuddui.

- Vásáhusat čájehit ahte lea dárbu ođđa metodihkkii ja ovdánahttit ođđa čovdosiid, ovdal go sáhttit dustet giellaservodagaid dárbbuid ja sávaldagaid. Leat earenoamážiid oahpaheaddjit ja sii, geat giela váldet ruovttoluotta, geat ohcalit ahte materiála lea álkibut olámuttos. Giellateknologiiija lea mearrideaddjin dasa go galgat digitaliseret ja automatiseret dárbbášlaš proseassaid oažžun dihte materiálad olámuddui, lohka Steinfjell.

Sámi arkiiva áigu ovttasbargat UiT Norgga árktalaš universitehta Divvun giellaguovddážiin, gos ovdánahttet sámeziel giellateknologijja mašiidnajorgaleami ja jietnadanteknologijja, nugo ovdamearkka dihte teavsttas jietnadeapmái.

- Divvun dárbbáša jienaid ja transkriberemiid go galget sáhttit ovdánahttit jietnadanteknologijja sámezielaide. Ii leat ollu materiála mii mis lea olámuttos, nu ahte dát mearkkaša ollu go galgat sáhttit fállat earret eará automáhtalaš tekstema, dikterema ja eará jietnadanvuodđuduvvon veahkkeneavvuid, dadjá Divvun joavkku váldoinšenevrra ja jodiheaddji, Sjur Nørsterbø Moshagen.
- “Ovdánahttit buriid jietnadanvuodđuduvvon veahkkeneavvuid gáibida ollu transkriberejuvvon jietnadaga. Sámi arkiivvas lea árvideames ge dat stuorimus hivvodat jietnabáddečoakkáldat, ja dát ovttasbargu veahkeha goappaš beliid ávkkástallat dan kulturártna, mii fas lea sihke ávkkálaš ja illun olles Sápmái. Divvun-joavku gávdno dan dihte vai sámi servodagas galgá leat vejolašvuohta oažžut ođđaáigásaš giellateknologijja. Ovttasbargu Sámi arkiivvain bohtá hui ollu nanosmahttit min jietnadanteknologijja barggu.”

Go galgat ovdánahttit automáhtalaš jietnadeami teakstan, de dárbbášit mii sihke jietnademiid ja transkriberemiid. Arkiivadoaimmahagas lea árbevierru ja gelbbolašvuohta transkriberet, muhto dakkár vuodđobargu ii leat goasse dahkkon sámeziela oktavuodas. Sámi arkiivvas sávvat beassat transkriberet sámezielat materiálaid. Dat lea veahkin dasa ahte mii sáhttit fállat sámezielat jietnadanteknologijja jođáneappot, mii fas dagaha ahte digitála materiála šaddá olámuddui sidjiide geat dan áigot geavahit.

Fáktadieđut:

Sámi arkiiva lea oassin Arkiivadoaimmahagas.

Divvun lea sámeziela giellaprošeakta Romssa Universitehtas. Sii ovdánahttet sámeziel giellateknologijja ja praktihkalaš veahkkeneavvuid fárrolaga Sámeziela giellateknologijjaguovddážiin.

Divvun giellaguovddáža ruhtada Gieldda- ja guovlludepartemeantta.